

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORN VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK, 29. MARCA 1940.

ŠTEV. 29.

DOKAZILA PROTI KOMUNIZMU

DOKAZILA PROTI KOMUNIZMU SIJAJNA KNJIGA

Pred seboj imamo »Protiboljševiški vademecum«, ki ga je izdala Mednarodna zveza proti 3. internacionali v Ženevi 1939. Francoski izvirnik je bil v najkrajšem času razprodan. Izšli sta tukaj angleška in nemška izdaja. To imamo pred seboj (Anti-bolschewistisches Vademecum). Kdor zna nemško, mu jo toplo priporočamo. Stane samo 28 din, dobi jo lahko v Jugoslovanski knjigarni.

Na zunaj sicer knjiga ni obsežna. 270 strani žepna oblika — po vsebini pa je obsežna, bogata in polna.

Kratko bi jo označili: zbirka dokazil proti boljševizmu.

VSE IZ PRVIH VIROV

Odlikuje se zlasti po tem, da nudi vse dokaze iz najbolj zanesljivih in najprvotnejših virov. Pogosto navaja sklepe in določila s kongresov kominterne in z drugih komunističnih zborovanj, prinaša odstavke iz knjig, ki so namenjene komunističnim agitatorjem, in otenke iz ruskega in francoskega rdečega časopisja.

Prvi del zelo podrobno in pregledno razlaga ustroj in organizacijo svetovnega komunizma. Naj posnamemo le nekaj zanimivih poglavij!

USUŽNENJE ŠPORTA, ZNANOSTI, SLOVSTVA V DELO ZA SVETOVNO REVOLUCIJO

Za svoje namene izrablja komunizem celo športna društva; tu imajo geslo: »S proletarskim športom do svetovne revolucije!« Svojo propagando skrivajo tudi pod plašč kulturnega dela, znanosti, umetnosti, zlasti slovstva. Obstoji celo posebna organizacija »Mednarodna družba proletarskih piscev«, ki ima sedež v Moskvi, svoje odseke pa skoro v vseh t. zv. demokratičnih državah.

IZKORIŠČANJE ČLOVEKOLJUBJA ZA ZLOČINSKE NAMENE KOMUNIZMA

Novi dokumenti potrjujejo staro izkušnjo, da namreč komunizem preračunano in premišljeno izrablja vsako, tudi najidealnejšo stvar za svoje nečloveške namene. Znana vodilna nemška komunistka Klara Zetkin predpisuje svojim članicam kot najuspešnejšo taktiko, naj se vrinejo v vse nevtralne

organizacije, zlasti če imajo na zunanost kak lep in plemenit cilj kot n. pr. humanitarna in dobrodelna društva, in naj se v njih skušajo polastiti vodstva. (str. 22).

IZKORIŠČANJE STISK, NEZADOVOLJSTVA, NEREDOV

Delavskim rdečim voditeljem je prav tako naročeno, naj se pridružijo vsakemu nezadovoljstvu, neredu in nemiru in naj ga izrabijo za komunistično propagando. Izkušnja priča, da se tako najboljše razvema mržnja in sovraštvo med razredi in se lahko ustvarja ugodno razpoloženje za oboroženo vstajo in za svetovno revolucijo.

ŠTRAJKI IN KRVAVE VSTAJE

Posebno štrajki so kaj dobrodošlo sredstvo za ta cilj. Prav tako poulični boji, »ki imajo ta cilj, kot pravi komunistični teoretik A. Neuberger, da »sovražnika fizično uničijo, in morajo biti zato do kraja brezobzirni« (str. 71.). Kako strašne so žrtve tega rdečega terorja, z grozo pričajo številke in statistika iz raznih držav.

TAKTIKA TROJANSKEGA KONJA; VTIHOTAPLANJE V NEKOMUNISTIČNE ORGANIZACIJE!

Izredno pomembno je nadaljnje poglavje, ki razkriva različne laži, potvorbe in krinke, ki se jih komunizem dan za dnem poslužuje. Vodja kominterne, Dimitrov, je celo dejal, da bo komunizem samo na tak način zavzel svet, kot so Grki zavzeli Trojo: s trojanskim konjem, to je s prevaro.

Kakor so nesrečni Trojanci s tem konjem nevede privlekli svoje lastne klavce v svojo dotedaj nepremagano in nepremagljivo trdnjavo, tako naj danes katoličani in sploh vsi antikomunisti sami komunistom pomagajo, da bodo mogli komunisti nevidno vdreti v njihove trdnjave, jih zavzeti in branilce poklati — dobesedno poklati in postreliti. Tudi pri nas so — kot znano — tej taktiki podlegle nekatere katoliške, pa tudi nekatoliške dijaške organizacije. Pustile so, da so vstopali v njih vrste kot člani razni skriti komunisti in se dale varati njih lepim besedam.

Zato ne zaupamo komunistom in njih besedam o nacionalnosti, o miroljubnosti, o demokraciji in celo o religioznosti! Zato je vsako komunistično po-

nujanje roke samo dobro preračunana prevara in past, ki jo komunizem neprevidnim spretno nastavlja.

RAZKRINKANI BOLJŠEVIŠKI RAJ

Velika laž, ki se vsak dan ponavlja, je tudi tista hvala boljševiskega raja v sovjetski Rusiji. Knjiga jo spretno razkrinka — s poročili iz moskovske »Pravde«.

S podrobno statistiko pokaže, kakšen pomen ima n. pr. tisto povišanje delavskih plač, s katerim se rdečkarji tako radi hvalijo. V zadnjih petih letih so se delavske plače v Sovjetiji zelo podvojile, toda pri tem so se pa življenjske potrebščine štirikratno po-

dražile! Lepo povišanje torej! Delavci so v resnici dvakrat na slabšem.

SOVJETSKI PISATELJI — PRISILNI PRIGANJAJČI

Mnoge, ki tako radi verjamejo v »čisto« umetnost marksističnih leposlovcev, bo presenetilo sledeče načelo, ki je v Rusiji in v komunizmu vodilno za vso umetnost: »Proletarski umetnik mora biti didaktični materialist« t. j. agitator za materializem! (Str. 230.). *

Kdor želi imeti vsak čas pri roki otipljive dokaze o resničnem komunizmu, skoraj ne bo našel kaj boljšega ko ta »Protiboljševiški vademecun«.

O komentarju k okrožnici Quadragesimo Anno

Dr. Gosar je izdal lepo in hvaležno delo »Socialni nauk Cerkve po besedilu papeških okrožnic«. To in ono bo treba pa še pojasniti (zlasti vprašanje o sodelovanju s komunisti), na splošno bo pa to delo dober vodnik pri socialnem študiju.

V knjigi je pod črto tudi nekaj opomb. Dve tri izrecno zadevajo mene. (Morda sta prav dve opombi nagnili kritika v »Času« (1940., 243.), da hvali Gosarjevo »nepristranost«, ki ga »prijetno razločuje od nekaterih drugih razlagalcev«, da namreč nikdar ne razlaga cerkvenega socialnega nauka »v prid svoje osebne ali kake druge zamisli«. Takšno namigavanje seveda ni vredno odgovora.)

Ker se pravkar tiska moj komentar k okrožnici »Quadragesimo Anno«, je vprašanje, ali naj po Gosarjevih opazkah popravim komentar ali ne. V tekstu samem ga ne morem več, mogel bi ga pa v dodatku na koncu. Če bi bila moja mnenja s »socialnim naukom Cerkve« v nasprotju, bi ga kajpada moral.

Kako je torej?

1.

Prva opazka zadeva moj prevod nekega mesta, češ da je »zmoten« (vendar že Gosar sam omiljuje to oceno s pristavkom »ali vsaj dvoumen« (str. 42). Pij XI. govori namreč o smernicah (normae), ki jih je postavil Leon XIII. v okrožnici »Rerum novarum«, da bi izravnal nasprotja med delavci in delodajalci, in pravi, da je izdal te smernice »pro sua auctoritate«. Jaz sem preve-

del te besede s kratkim izrazom »avtoritativno«. Gosar pravi, da je to zmotno. Njegov prevod je: »z avtoriteto«. Zares prav ne vem, v čem bi bila tu bistvena razlika.

Profesor za latinščino bi najbrž tudi z Gosarjevim prevodom ne bil zadovoljen, češ: »Vi niste vsega prevedli: »z avtoriteto« se pravi po latinsko »auctoritate«, a mesto se glasi: »pro auctoritate sua«. Torej »po svoji oblasti«, »po oblasti, ki jo ima kot papež«, kot vrhovni učitelj krščanstva. Sicer je pa imel Leon XIII. veliko avtoriteto tudi kot filozof in sociolog (privatno je dopisoval z uglednimi znanstveniki tiste dobe). Teh smernic pa ni dal kot Joahim Pecci, kot učen, a privaten filozof in sociolog, temveč vprav kot papež, torej Leon XIII. »pro sua auctoritate«. Vaš prevod premalo pove in je torej v tem smislu zmoten.« Tako bi utegnil besedovati profesor latinščine.

Jaz sem se hotel temu ogniti in sem dejal: »Navodila, ki jih je avtoritativno postavil Leon XIII.« Avtoritativno, to je z oblastjo, ki pristoji papežu, vrhovnemu učitelju krščanstva, »pro auctoritate sua«.

Toda ali nisem v prevod preveč položil? Beseda »avtoritativno« ne pomeni le tega »s pristojno oblastjo«, temveč tudi način, kako, namreč odločilno, tako, da je pravda končana.

Po sami črki bi moral priznati, da sem res v prevod preveč položil, če se umeva beseda avtoritativno v tem drugem pomenu, da bi bil torej moj prevod ne sicer

zmoten, a res dvoumen. Toda ali bi bil s tem tako premenil izvorno besedilo, da bi bil v nasprotju z nauki okrožnice?

Priznani nemški prevod Gundlachove izdaje prevaja to mesto: »die von Leo kraft seiner obersten Lehrgewalt verkündeten Grundsätze«. Ali ni to vsaj toliko ali še več, kakor moj »avtoritativno«?

In zares! Pij XI. v uvodu svoje okrožnice pripoveduje, kakšna zmeda je bila pred Leonom, kakšne duševne muke so mnogi trpeli. Oči vseh so se obračale v Rim, k stolici sv. Petra, »od koder izhajajo besede zveličanja v ves svet«. Prosili so papeža, »da bi jim pokazal varno pot«. Papež je dolgo premišljal, a nazadnje sklenil, »da se ne bi zdelo, kakor da z molkom zanemarja svojo dolžnost, izpregovoriti v moči božjega izročenegega mu učiteljstva (pro divino magisterio sibi credito) vsej krščanski Cerkvi in vsemu človeštvu«. Izpregovoril pa je »iure suo plane usus«, iz svoje oblasti (aus eigenster Machtvollkommenheit, pravi nemški prevod), »oprt na nezmotljiva načela uma in razodetja«, zavestno, kakor kdor ima oblast »sicut potestatem habens«, kar pravi sv. pismo o Kristusu, Mt 7, 29). Zlasti delavci so z veseljem slišali »apostolski glas«, ker so videli, da se je zanje zavzela najvišja oblast na zemlji (»suprema in terris Auctoritas«).

Ali sem po vsem tem zavedel koga v zmoto, če bi umeval moj izraz »avtoritativno« tudi v pomenu »odločilno«? Da pa ni vse,

kar Cerkev »avtoritativno« uči, tudi že »ex cathedra«, to ve pri nas že pač vsak izobraženec. Po mojem mnenju ni torej nobenega vzroka, da bi ta prevod popravljaj.

2.

V drugi opombi zavrača dr. Gosar moje mnenje, da je zahteva družinskih plač, to je plač, ki more delavec z njimi preživiti sebe in družino, zahteva stroge (menjalne) pravičnosti.

To mnenje sem branil in ga še branim. Delo mora delavca živiti. Tu je naravno merilo za plače. Delavec je pa navadno mož z družino, ki ima do nje naravno pravico. Torej mora delo živiti delavca družinskega očeta. Torej morajo biti po naravnem pravu in po načelu stroge pravičnosti plače »družinske«.

Če dejansko take plače niso mogoče, je to znamenje, da gospodarske razmere niso prav urejene. Zato pa tu nastopa socialna pravičnost, ki ji je naloga urejati gospodarske in socialne razmere tako, da bo mogoče tudi delavcem odmerjati pravico.

Dr. Gosar se zelo moti, če pravi, da sam sebi nasprotujem.

Tudi njegovo izvajanje ni pravo, češ da bi tako ne veljalo več načelo menjalne pravičnosti: enako za enako, ampak nasprotno, ker bi moral gospodar delavcu, ki ima več potreb, ne glede na njegovo delo več plačevati.

Ne delavcu, ki ima kakor koli več potreb, temveč delavcu, kakršen na splošno je ali ima vsaj pravico biti, delavcu, družinskemu očetu. Plače bi morale biti splošno »družinske«, ker se normalna vrednost dela mora meriti

po normalnih življenjskih potrebah delavca-človeka.

Dr. Gosarja in mene loči pač tu socialno gledanje. Gosar gleda samo na to, kako se dejansko odmerjajo plače, jaz gledam na to, kaj je smisel plače in kako se mora naravno odmerjati; če se torej dejansko ne odmerja tako, je to znamenje nepravilnih gospodarskih razmer.

Mislím, da se to tudi iz papeževih okrožnic po pravici izvaja. Da bi pa bil Pij XI. to preporno vprašanje avtoritativno rešil, tega po mojem mnenju ni mogoče reči, in sem to v komentarju okrožnice »Quadragesimo anno« tudi izrecno povedal. Saj tudi ni navada, da bi papeži vprašanja, ki so med samimi katoliškimi znanstveniki preporna, avtoritativno reševali, če ni za to posebne potrebe. Piju XI. je bilo zadosti, da je poudaril upravičenost in potrebo družinskih plač in da so take plače zahteva socialne pravičnosti, to se pravi, da socialne razmere ne bodo prav urejene, dokler ne bodo možne take plače, da bo priden in pošten delavec lahko vsaj skromno preživljal sebe in družino.

3.

Dr. Gosar tudi pravi, da se numeracija v mojem prvem prevodu okrožnice »Quadragesimo anno« »pomotoma« za 1 številko s štetjem drugih izdaj ne ujema. Da se ne ujema, je resnično, ni pa to nobena »pomota«, ker takrat, ko je izšel moj prevod, take splošne sprejete numeracije sploh še ni bilo. Uradni latinski tekst namreč takega štetja sploh nima. V sedanjí izdaji s komentarjem bom seveda tudi to neskladnost izravnal.

A. Ušeničnik.

Vera in življenje naroda

Londonski liberalni »Times«, ki redko kdaj pišejo o svetovnonazornih vprašanjih, so prinesli pred kratkim uvodnik z gornjim naslovom.

VERSKEGA DUHA V ŠOLE! VEROUK V ŠOLE!

List se vprašuje:

»Ali ni čudno, da država, ki se ima za krščansko in ki vodi vojno za obrambo krščanskih načel, ne pozna krščanske vzgoje? Kakor v Franciji tako je tudi v Angliji državna šola nevtralna, kar pomeni versko indiferentna. Si-cer ima angleška mladina res dovolj prilike, da posluša krščanske pridige in nauk v cerkvi, toda kaj vse to pomaga, ko pa pouk v raznih predmetih v državnih šolah ni prežet z verskim duhom?«

»Times« se zavzemajo za to, da se v državnih šolah zopet uvede verouk, kakor je bilo to prej v starih časih.

POGUBNE POSLEDICE VZGOJE BREZ VERE

V tem uvodniku pravi dobesedno:

»Samo vera je lahko resnična podlaga vsake vzgoje, ki zasluži naziv krščanske vzgoje. Pogubne posledice versko indiferentnega pouka poznajo v Angliji ravno tako kakor v Franciji in v drugih deželah. Vemo, da je moralno življenje v Angliji že dolgo časa izpodkopano v življenju poedinca kakor tudi v socialnem življenju. Da so anglikanske cerkve že dolgo časa prazne in da se še kar naprej vedno bolj in bolj praznijo, to tudi ni nikomur neznano.«

ČLANEK PONATISNEN KOT PROPAGANDNI LETAK

»Times« so ta svoj uvodnik izdali tudi kot letak v mnogih izvodih. Razumljivo je, da angleški katoliški listi z vsemi silami podpirajo to akcijo. »The Catholic Herald« poziva svoje čitatele, naj omenjeni letak razširjajo in naj ga pošiljajo občinam, županom, politikom in časnikarjem.

„Novo“ sv. pismo

Nemški listi javljajo, da je »zavod za preiskovanje judovskega vpliva na cerkveno življenje« na novo prevel sv. pismo nove zaveze. Prvi zvezek tega »novega« sv. pisma je izšel pod naslovom »Božje oznanilo«.

Despotska nasilja komunizma

Prav tako je pa tudi že Marx dejal, da bo komunistična revolucija dosegla svoj namen le z »despotskimi sredstvi«.

Zgodovina po svetovni vojni uči, kako se res komunizem ne straši nobenih sredstev, najsi bodo še tako nečloveška. Zgodovina kominterne je zgodovina uporov, požigov in pokoljev.

Računajo, da je komunizem v dvajsetih letih (1919. do 1939.) pomoril nad 20 milijonov ljudi.

Aleš Ušeničnik
Komentar k okrožnici Qu. a. str. 208.

Jastreb in sokol

H. SIENKIEWICZ
O POLITIKI NASILJA

L. 1902. je napisal svetovno znani poljski romanopisec Henrik Sienkiewicz basen, ki čudovito natančno ponazarja razmere, v katerih danes živimo.

Jastreb se je usedel k sokolovemu gnezdu in dejal:

»V imenu svojih pravic ti ukazujem, poslušaj me!«

»Kaj hočeš od mene?«, vpraša sokol.

»Umoriti te hočem in požreti.«

»Pa zakaj mi želiš smrt?«

»Moje gnezdo je postalo pre-majhno,« odvrne jastreb, »in zato potrebujem tvojega, da posadim vanj svoje mladiče. Poleg tega tvoja navzočnost ovira moje jastrebsko politiko. Dalje govoriš drugačen jezik in končno, ti me ne ljubiš.«

»Govorim pač jezik, ki mi ga je dal Bog,« odgovori sokol. »Pa povej mi še, zakaj te ne ljubim?«

»To je postranska stvar! Vem le, da imam pravico tiste, ki me ne ljubijo, umoriti in požreti.«

»Če bi te jaz ljubil, ali mi boš potem prizanesel?«

»Če bi me ti res ljubil, bi mi svoje gnezdo prostovoljno izročil in bi mi brez ugovora dovolil, da te požrem, ker jaz moram pridobiti na teži in masti.«

»Torej se ne morem rešiti na noben način?«

»Na noben način ne,« reče jastreb. »Če se žrtvuješ, si pridobiš pri meni nesmrtno slavo.«

Sokol nekaj trenutkov premišlja, potem pa vpraša: »Naj pride, kar že mora priti, toda povej mi, kje si se tega naučil?«

»Tepček«, mu odgovori jastreb, »ali ne veš, da so me dve leti vzgajali v živalskem vrtu v Moskvi.«

»Ah, če je pa tako«, odvrne sokol, »potem pač vidim, da me more rešiti le Bog in lastna moč.«

Francoski pisatelj Georges Duhamel o boju za „življenjski prostor“

»Vraščanja civilizacije so me vedno zanimala in velikokrat sem jih že obdelal v svojih delih. Da bi mi sedanji problemi postali še bolj jasni, sem šel na svoj vrt in si skušal iz zglada rastlin najti prave zaključke.

Čeden je moj vrt in lepo oskrbovan, četudi bi mogel biti še lepši. In kadar se sprehajam med gredicami, kaj slišim? Vse rastline, koristne in škodljive, dragocene in ničvredne, govore venomer le o svojem »življenjskem prostoru.«

Za opazovalca vrta je ravno vprašanje življenjskega prostora eno najvažnejših. Veliko sem že doživel pri motrenju narave, pa morem zato mirno trditi: »Če kaka rožica govori v »življenjskem prostoru«, ne pomeni to, da hoče imeti malo več prostora, ampak da zahteva ves vrt le zase.

Rastline z mojega vrta nimajo vse enakega značaja. Ene so nasilne in požrešne, druge zvite, tretje potrpežljive, nekatere pa vse hkrati. Njih cilj je le, da se razširijo. Ne delajo si očitkov, če mora sosedja radi njih izginiti in se morajo nežnejše rastlinice zadržati. Glavno je, da same žive.

Zato gorje, če vrtnar prepusti vrt rastlinam samim. Čez nekaj let bo vladal povsod le še plevel in osat... Ne bo več tulipanov, ne narcis, ne drugih cvetlic. Ostala bo le ena ali dve vrsti divjih zelišč, ki ljubijo vse, kar nasprotuje urejenemu vrtu...

Ta vrtnar je evropska civilizacija, ki je prejela svoje temelje od krščanstva. Vsaki vrsti, vsaki rastlini je določila svoj življenjski prostor. S srpom, sekiro, motiko in žago ureja vrtnar prepire in pomaga človeškemu redu do zmage. Če tako ne bi ravnal, bi kmalu ne bilo nobenega vrta več in povsod bi vladala le še džungla z ostatom in trnjem, ki bi s svojimi trdoživimi koreninami kmalu zadržali vsak nežen cvet. Kajti cvetice žive le, če se trudimo, da jih ohranimo pri življenju, so pa merilo naše ustvarjalne inteligence in nudijo našemu življenju nežnost in ljubkost.

Kakor tak dober vrtnar bi morali biti tudi današnji državniki. Ker pa niso znali urediti prepira med narodi, kakor ga zna vrtnar med svojimi rastlinami, je nad nas prišla največja nesreča, ki nas more na tem svetu zadeti, druga svetovna vojna.«

Jezuiti

Družba Jezusova obhaja letos štiristoletnico svojega obstoja. Za to priliko je pred kratkim izšla knjiga, ki prva tudi Slovincem natančneje razkriva življenje in delovanje tega reda. Knjiga ima naslov »Jezuiti«.

Napisal jo je francoski katoliški pisatelj Gaetan Bernoville, ki je kot laik imel priliko, jezuitsko življenje dalje časa od blizu opazovati. In kakor ga je videl, tako ga je opisal: nič ne pretirava, nič ne olepšava.

Če imamo to pred očmi, potem lahko razumemo nazornost, s katero govori o sv. Ignaciju iz Lojole, ustanovitelju Družbe Jezusove; o duhovnih vajah, ki družbo neprestano pomlajajo; o njenem ustroju in njej svojskem apostolatu. Dotika se tudi mnogih drugih vprašanj, ki so v zvezi z jezuitskim redom. Sploh je vsebina knjige bogata in pestra; nebroj lepih misli najdemo v njej.

Prav je, da se s knjigo seznanijo tudi katoliški dijak, saj podaja stvarno sliko tistega reda, ki je že od svoje ustanovitve predmet strupenega sovrašva in besnih napadov. Če knjigo preberemo, najdemo razlog za to: Družba Jezusova je vsa božja, vsa v službi Cerkev, strumno organizirana, umna v izberi sredstev, silno delavna in požrtvovalna in zato prvovrstna četa svete Cerkve.

Naša dolžnost je, da se za redove potegnemo, kadar jih blatijo; saj so s Cerkvijo tesno povezani: od Cerkve so potrjeni, poživljajo njeno notranje življenje in osvajajo zanjo poganške množice.

Kako se bomo pa zanje potegnili, če jih ne poznamo?

Tolle, lege!

*

Knjiga obsega 256 strani in stane vezana 22 din, broširana 15 din. Naroča se na naslov: Uprava Glasnika presv. Srca Jezusovega, Ljubljana, Zrinjskega c. 9.

Naši kartuzijani

Izšla je knjiga »Kartuzijani in kartuzija Pleterje« na 143 str. s 106 slikami v bakrotisku, vzoren tisk na najfinjšem šamoa papirju. Stane s poštino 40 din, za dijake 20 din.

Kritika se je zelo pohvalno izrazila o tej zanimivi in krasno opremljeni knjigi.

Knjigo »Kartuzijani in kartuzija Pleterje« pošiljamo zastoj vsem dijaškim knjižnicam, ki jo bodo zahtevale.

Naslov: Kartuzija Pleterje, pošta Sent Jernej, Slovenija.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).